

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

BRNO 1975

NÁLEZY KAMENNÉHO ZDIVA VE VYŠKOVĚ

/ okr. Vyškov /

Jiří J a r o š, Muzeum Vyškovska, Vyškov

V rámci IV. etapy výstavby silnice I/46 a I/47, prováděné v průtahu Vyškovem Dopravoprojektem Brno, byl v březnu 1974 hlouben příkop kanalizačního betonového potrubí o světlosti 60 cm. Pracovník Dopravoprojektu s. B. Přidal /1/ narazil při práci se strojem zn. Poclairn na dvě destrukce kamenného zdiva v prostoru dnešního náměstí Obránců míru. Nález pohotově ohlásil do Muzea Vyškovska Sv. Souček a dne 25. 3. 1974 spolu s autorem zprávy zbytky zdí zaměřili pásmem a vyfotografovali. Následujícího dne odebral J. Jaroš z destrukcí zdí č. 1 a 2 vzorky kamene a malty /2/. Společně se Sv. Součkem jednali dne 27. 3. 74 s pracovníky Dopravoprojektu s. ing. Matuškou a Špalkem o možnosti další záchranné sondáže, aby bylo možno přesněji zjistit alespoň průběh obou zdí. Pro technické překážky však ve výzkumu nemohlo být pokračováno. Bránila tomu především inženýrská podzemní síť a navážka v místě do výše cca 2 - 3 m.

Zaměření zdiva bylo provedeno plátěným pásmem 50 m od provizorních orientačních bodů, zvolených a/ na vnější obvodové hraně kovového příklopu kanalizační šachty č. Š 10. Takto byla zaměřena zeď č. 1. b/ na pravé vnější hraně rohového vchodu domu č. 17 na náměstí Obránců míru. Odtud byla zaměřena zeď č. 2.

Vykopaný prostor příkopu zasahoval zhruba od šachty Š 3 k šachtě Š 9, kde se lomil a v úhlu cca 30° od osy budoucí vozovky směřoval k šachtě Š 10. Hloubka příkopu činila cca 2,70 m, šířka cca 1,40 m. Destrukce zdi č. 1 měla v řezu rozměry 2,20 x 1,30 m a zdi č. 2 2,70 x 1,10 m / š x v /. Materiál destrukcí byl, pokud bylo možno zjistit jejich prohlídkou a odebráním vzorků /M. Vyškov, i. č. H-13881-13882/, tvořen neopracovanými lomovými kameny. Je problematické, zda způsob výstavby obou zdí byl shodný, či nikoli. Při prohlídce zdi č. 1 jsem při odběru vzorku kamene ve spodní části zdiva nezaznamenal zbytky malty /asi 60 cm ode dna příkopu/. Horní část byla při výkopu narušena a zde se jevily ve zdivu zbytky malty. U zdi č. 2 byla malta rozptýlena v celé hmotě zachovaného zdiva. Další okolností, vyžadující patřičného uvážení při případné interpretaci, je sklon obou zdí. Byly-li obě zdi patřičně zakřiveny, mohlo jít o základové zdivo hradební bašty /3/, doložené ikonograficky /srovnej votivní obraz hořícího Vyškova v roce 1753 z křtinského kostela; foto v M Vyškov, i. č. 9007-9008/. V opačném případě by mohly být částmi hradebního zdiva mimo baštu /vnější a vnitřní hradba?, přístavba k fortifikaci aj. ?/. Kdyby bylo možno alespoň zčásti splnit požadavek další sondáže u jedné ze zdí, případně důkladného očištění zdiva, nebyla by interpretace zdiva tak nejistou jako dosud. V každém případě však nálezy hrají úlohu dalších indikátorů dnes z velké části zaniklého opevnění města Vyškova.

P o z n á m k y :

- 1 Informace ing. Matušky z Dopravoprojektu Brno.
- 2 Zdivo i jeho nejbližší okolí bylo bez jakéhokoli nálezu materiálu.
- 3 Srovnej "Plan der Stadt Wischau samt ihrer Umgebung 1826", i. č. H-12676, M. Vyškov. O nález vyšla informace : Základy hradební bašty? Náš život, vyd. OV KSČ a rada ONV Vyškov, r. XXII, č. 15, 12. 4. 1974, str. 4.

Fund von Steingemäuer in Vyškov /Bez. Vyškov/. In Vyškov na Mor., Bez. Vyškov, wurden im Jahre 1974 beim Aufbau des Strassendurchzuges zwei mächtige Fundamente eines Steingemäuers gestört. Durch weitere Herrichtungen waren sie für eine Grabung verloren gegangen, man konnte sie nur vermessen und Gesteinproben abnehmen. Der Charakter des Gemäuers weist auf Zusammenhänge mit der mittelalterlichen Befestigung der Stadt Vyškov hin.

K HROMADNÝM NÁLEZŮM BEZU ČERNÉHO /SAMBUCUS NIGRA L. / - NÁLEZ Z ÚVALNA - ŠELENBURKU

/ okr. Bruntál /

Emanuel O p r a v i l, AÚ ČSAV Brno

Medicinální, kulinární i technologické použití bezu černého /Sambucus nigra/ sahá svou tradicí hluboko do starověku. Medicinálně se cenily listy, květenství a plody a k přípravě některých pokrmů rovněž posloužila květenství a štáva z plodů; tuto silně barvící šťávu však využívali i řemeslníci v barvířství a rovněž bezové dřevo mělo své specifické užití. Přes tyto široké možnosti uplatnění v dřívějším hospodářství se jen ojediněle setkáváme s přímými důkazy : k uchování listů a květenství v archeologických vrstvách jsou minimální předpoklady, spíše nalezneme ojediněle roztroušená opracovaná dřeva /kolíky, pípy apod./ a pečičky z plodů. Ale i konkrétní doklady o používání bezových plodů jsou též velmi vzácné. Z území naše-

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík

Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská

Na titulním listě : stříbrná spona z doby stěhování národů ze Šakvic

Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně

Evidenční číslo : ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné